

POSTANOWIENIE

9 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 lipca 2024 r. w Warszawie

zażalenia R. K. i M. K.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 29 listopada 2023 r., I ACa 530/23,

w sprawie z powództwa R. K. i M. K.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o ustalenie i zapłatę,

uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie.

UZASADNIENIE

Pozwem z 14 grudnia 2021 r. skierowanym przeciwko Bankowi S.A. z siedzibą w G., powodowie R. K. i M. K. wnieśli o:

1. ustalenie, że umowa kredytu z 30 listopada 2009 r., nr [...] zawarta pomiędzy powodami a Bank S.A. (obecnie po przekształceniach Bank S.A.) jest nieważna w całości;

2. zasądzenie od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwoty 131 140,55 zł oraz kwoty 14 032,76 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości określonej w art. 481 § 1 i 2 k.c. liczonymi od 10 września 2021 r. do

dnia zapłaty, stanowiących nienależnie pobrane przez bank świadczenia w okresie od 3 grudnia 2009 r. do 7 września 2021 r., tj.: 1 14 366,68 zł tytułem sumy całych rat kapitałowo- odsetkowych uiszczonych przez powodów w PLN; 13 079,70 CHF - tytułem sumy całych rat kapitałowo - odsetkowych uiszczonych przez powodów w CHF; 8834,59 zł - tytułem innych opłat; 7939,28 zł - tytułem kredytowanych kosztów; 953,06 CHF - tytułem innych opłat.

Z ostrożności, na wypadek gdyby uznanie umowy za całkowicie nieważną nie znalazło uznania sądu, wnosili ewentualnie o:

3. zasądzenie od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwoty 41 994,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości określonej w art. 481 § 1 i 2 k.c. liczonymi od 10 września 2021 r. do dnia zapłaty, z tytułu nienależnie pobranych przez bank świadczeń (kwota 41 944,55 zł - nadpłaty w okresie od 3 grudnia 2009 r. do 7 września 2021 r.) na podstawie bezskutecznych postanowień waloryzacyjnych zawartych w umowie kredytowej;

4. ustalenie, że zapisy § 1 ust. 1 w części - „indeksowanego kursem CHF”, § 1 ust. 1 zd. 3, § 7 ust. 2 zd. 4, § 10 ust. 6 oraz § 17 ust. 1-5 łączącej strony umowy kredytowej nr [...] z 30 listopada 2009 r. dotyczące mechanizmu indeksacji stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. i nie wiążą powodów.

Ponadto powodowie wnosili o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 13 stycznia 2023 r. ustalił, że umowa kredytowa z 30 listopada 2009 r., nr [...], zawarta pomiędzy R. K. i M. K. a Bankiem spółką akcyjną z siedzibą G., (obecnie Bank S.A. z siedzibą w G.) jest nieważna w całości (pkt I); zasądził od pozwanej na rzecz powodów 131 140,35 zł oraz 14 032,76 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 10 września 2021 r. do dnia zapłaty (pkt II) oraz 11 834,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (pkt III).

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 29 listopada 2023 r., na skutek apelacji pozwanej, uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach za instancję odwoławczą. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty

sprawy, gdyż nie dokonał analizy postanowień zawartych w § 17 umowy kredytu, w których oznaczono pewne podstawy wyliczenia kursu CHF, a w szczególności pominął § 17 ust. 5 tej umowy, w którym wskazano zasady ustalania marży. Stwierdził, że Sąd Okręgowy nie ocenił i nie wyjaśnił, czy postanowienia te można uznać za dostatecznie skonkretyzowane i określające obiektywne kryteria określania kursu CHF, czy nie i dlaczego, a następnie - jakie pociąga to skutki.

W zażaleniu powodowie wniesli o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości, podnosząc zarzut naruszenia 394¹ § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji z reguły zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji jest możliwe jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości takiego orzeczenia służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

Przy rozpoznawaniu tego zażalenia ocenie Sądu Najwyższego może zostać poddana wyłącznie trafność zakwalifikowania wskazanych wyżej przypadków jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14, z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.).

Oceny czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś ewentualnych uchybień w postępowaniu, w szczególności wad polegających na poczynieniu wadliwych lub niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy

poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do zasadności rozpoznawanego żądania także nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483). Również niewyjaśnienie okoliczności faktycznych nie może być utożsamiane z nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2017 r., II CZ 148/16, nie publ.).

Sąd Apelacyjny jako przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego wskazał nierozpoznanie istoty sprawy. Trafnie zarzucili skarżący, że okoliczności przytoczone w uzasadnieniu tego zapatrywania nie uzasadniają wyprowadzonego z nich wniosku co do potrzeby uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Z uzasadnienia wyroku zaskarżonego apelacją wynika jednoznacznie, że żądanie pozwu dotyczące ustalenia nieważności umowy kredytowej z 30 listopada 2009 r. oraz zasądzenia od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwoty 131 140,55 zł oraz kwoty 14 032,76 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości określonej w art. 481 § 1 i 2 k.c. liczonymi od 10 września 2021 r. do dnia zapłaty, stanowiących nienależnie pobrane przez bank świadczenia, zostało poddane ocenie pod kątem jego zasadności. Sąd Okręgowy rozpoznał merytorycznie to roszczenie i uznał je za uzasadnione. Rozstrzygnięcie to oparł na ustaleniu, że prawa i obowiązki powodów, jako konsumenta, zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z prawem i dobrymi obyczajami, zaś jednostronne nałożenie na nich ryzyka kursowego, spotęgowanego odwołaniem się w tych klauzulach do miernika wartości ustalanego przez bank, tj. marży banku, od której zależały kursy kupna i sprzedaży, bez jednoczesnego zapewnienia jej jakiegokolwiek instrumentu służącego do zabezpieczenia takiego ryzyka, jawi się dodatkowo jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 2 k.c.

W świetle przytoczonych argumentów - wbrew odmiennemu zapatrywaniu Sądu Apelacyjnego – nie można uznać, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Należy podkreślić, że wydania orzeczenia kasatoryjnego nie uzasadnia potrzeba nawet znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym

usunięcia jego wad oraz przeprowadzenia dowodów bezpodstawnie pominiętych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., V CZ 19/18, nie publ.). Przez "nierozpoznanie istoty sprawy" należy rozumieć nierozstrzygnięcie o żądaniach stron, czyli niezająłwienie przedmiotu sporu; wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, w tym dotyczące naruszeń prawa materialnego oraz procesowego - poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości - nie mieszczą się w zakresie tego pojęcia. Sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości, jako że w systemie apelacji pełnej druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie jedynie kontrolny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2017 r., IV CZ 39/17, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)